

CENTRUL
Parteneriat pentru
Dezvoltare

INDEXUL EGALITĂȚII DE GEN 2022

Care este nivelul de egalitate dintre femei și bărbați în Moldova?

CHIȘINĂU, MARTIE 2022

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
Швейцарское управление по развитию и сотрудничеству

Suedia
Sverige

Această notă este realizată de către Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare, în cadrul programului “Inițiativă Comună pentru Oportunități Egale – Faza II”, implementat din resursele acordate de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și Suedia. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al donatorilor.

CUPRINS

INTRODUCERE.....	3
CONSTATĂRI GENERALE	4
CONSTATĂRI PE DOMENII.....	5
PIAȚA MUNCII	5
POLITICA	6
EDUCAȚIA	7
ACCESUL LA RESURSE	8
PERCEPȚII ȘI STEREOTIPURI	9
SĂNĂTATEA.....	10
ANEXA 1. METODOLOGIA DE CALCUL A INDEXULUI EGALITĂȚII DE GEN.....	11
ANEXA 2. CALCULELE INDEXULUI EGALITĂȚII DE GEN PE DOMENII.....	14
DESPRE CENTRUL PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE	17

AUTORI:

Natalia COVRIG
Alexei BUZU

INTRODUCERE

Anual, de 8 martie, Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD) lansează Indexul Egalității de Gen, pentru a analiza și înțelege care sunt progresele și regresele înregistrate în asigurarea oportunităților egale pentru femeile și bărbații din Republica Moldova.

Indexul Egalității de Gen măsoară nivelul egalității între femei și bărbați pe 6 domenii cheie. Acesta este calculat în baza a 31 de indicatori de impact, grupați în șase categorii relevante: (i) Piața Muncii, (ii) Politică, (iii) Educația, (iv) Accesul la Resurse, (v) Percepții și Stereotipuri, (vi) Sănătatea.

INDEXUL EGALITĂȚII DE GEN

F1. Domeniile-cheie și indicatorii specifici ai Indexului Egalității de Gen

Sursa: CPD

Nivelul egalității este măsurat de la 0 (zero) la 100 (o sută). Pentru fiecare domeniu a fost calculat un sub index care poate varia de la 0 – indicând o inegalitate totală între femei și bărbați și 100 – indicând o egalitate de gen absolută. Astfel, cu cât indicele calculat este mai aproape de 100, cu atât nivelul egalității de gen pe acel domeniu este mai înalt. Metodologia detaliată de calcul a Indexului a se vedea în **Anexa 1**.

INEGALITATE DE GEN – 0 ————— 100 – EGALITATE DE GEN

Indexul Egalității de Gen măsoară inegalitatea în ambele direcții. De cele mai multe ori conceptul egalității de gen este confundat cu demersul de a promova în exclusivitate drepturile femeilor. Datele Indexului Egalității de Gen arată că, de fapt, și bărbații sunt afectați direct de anumite inegalități, în special în domeniul sănătății și educației.

CONSTATĂRI GENERALE

1. În 2022, nivelul egalității de gen în Moldova a înregistrat o creștere mai proeminentă, comparativ cu anii precedenți. Nivelul mediu al egalității dintre femei și bărbați, calculat pentru șase arii strategice evaluate, a fost estimat la 62 de puncte, fiind cu 3 puncte în progres față de anul precedent.

Valorile pentru Indexurile din anii precedenți s-au modificat ca urmare a actualizării datelor de către BNS. Astfel, au fost ajustate calculele pentru ariile Accesul la Resurse și Sănătate.

T1. Indexul Egalității de Gen în Republica Moldova pentru anii 2009-2022¹

Domeniile relevante	Indexul 2009	Indexul 2016	Indexul 2017	Indexul 2018	Indexul 2019	Indexul 2020	Indexul 2021	Indexul 2022	Tendența
Piața muncii	64	61	61	62	61	60	59	55	-4
Politica	32	36	36	36	40	47	47	61	+14
Educația	55	54	54	53	53	52	50	50	0
Accesul la Resurse	77	74	75	79	77	76	73	75	+2
Percepții și Stereotipuri	42	47	51	47	54	61	62	63	+1
Sănătate	73	66	65	65	65	63	64	66	+2
Indexul General	57	56	57	57	58	60	59	62	+3

Sursa: BNS și sondaje naționale de opinie realizate la comanda CPD

2. Creșterea nivelului egalității de gen se datorează, în mod covârșitor, reformelor din domeniul politic.

La alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 pentru prima oară a fost aplicat sistemul de cotă dublă integral. Astfel, listele de candidați urmau a fi întocmite respectându-se următoarele două condiții: (i) cota minimă de reprezentare de 40% pentru ambele sexe și (ii) poziționarea candidaților pe liste conform formulei: minimum patru candidați la fiecare zece locuri. Datorită acestor prevederi, a sporit considerabil numărul de femei în legislativ, în 2021 fiind înregistrat cel mai mare număr de deputate alese din istoria Moldovei – 40,6% din total deputați. În 2020, ponderea femeilor deputate constituia doar 25%. Acest fapt a determinat o creștere semnificativă a nivelului egalității de gen în domeniul politic, scorul acumulat fiind cu 14 puncte mai mare, comparativ cu anul 2020 (61 față de 47).

3. Tendențe pozitive se atestă și în domeniul sănătății, accesului la resurse și percepții.

Inegalitățile din sănătate afectează preponderent bărbații, iar cele ce vizează accesul la resurse – femeile. În 2022 se atestă o creștere de 2 puncte a nivelului egalității de gen în aceste domenii, ceea ce presupune că de aceste schimbări beneficiază atât femeile, cât și bărbații. În 2022, s-a redus ușor diferența de gen în salarii, fapt ce sugerează că veniturile femeilor și accesul la resurse tinde să se echilibreze ușor. De asemenea, se atestă o tendință de echilibrare și în domeniul sănătății, inclusiv la nivel de speranță de viață (în ultimii 10 ani, decalajul în speranța de viață era în mod constant mai mare de 8 ani în defavoarea bărbaților). Totodată, observăm o îmbunătățire constantă a percepțiilor populației cu privire la rolurile de gen.

4. Unicul domeniu în care s-a înregistrat un regres (semnificativ!) în materie de egalitate de gen este piața muncii.

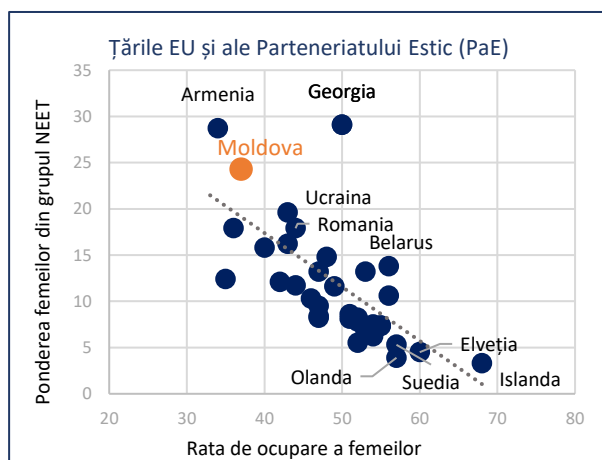
La nivel general, acesta este domeniul cu cele mai importante inegalități între femei și bărbați. Rata de ocupare a femeilor este redusă, scăzând și mai mult odată cu apariția copiilor, ceea ce denotă insuficiența unei infrastructuri sociale și de politici orientate spre necesitățile femeilor și familiilor. Rata de ocupare a femeilor cu copii este cu 20% mai mică decât a celor fără copii. Inegalitățile pe piața muncii s-au amplificat considerabil în perioada pandemică. O bună parte dintre femei au pierdut locul de muncă sau au intrat în șomaj tehnic, în timp ce altele s-au confruntat cu o reducere a numărului de ore lucrate. Aceste aspecte, în mod evident, au avut implicații semnificative asupra securității lor financiare.

¹ Începând cu 2019, BNS a aplicat modificări la metodologia Anchetei Forței de Muncă. Astfel, rezultatele AFM sunt extinse la numărul populației cu reședință obișnuită (până în 2018 inclusiv rezultatele AFM au fost extinse la numărul populației stabile). Rezultatele AFM pentru perioada 2015-2018 inclusiv, au fost recalculat utilizându-se populația cu reședință obișnuită.

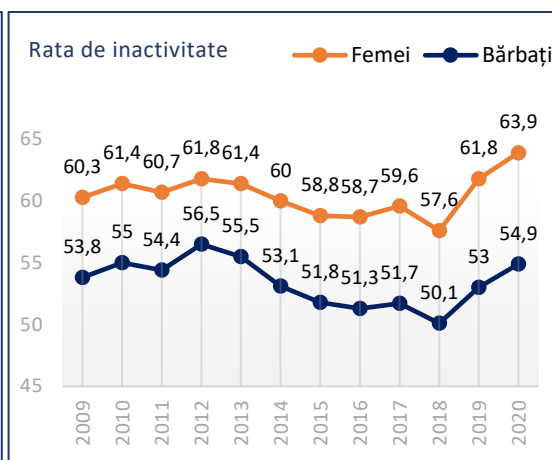
CONSTATĂRI PE DOMENII

PIAȚA MUNCII

5. În plan regional, Republica Moldova prezintă o situație alarmantă în ce privește ocuparea femeilor, fiind înregistrată cea mai scăzută rată de ocupare a femeilor din UE, Parteneriatul Estic și regiunea Balcanilor, alături de Armenia și Kosovo. Totodată, aceasta înregistrează și cea mai mare prevalență a inactivității în rândul femeilor, comparativ cu țările din regiune. Tendința arată că inegalitățile de gen în ratele de ocupare a forței de muncă au crescut în ultimii ani, decalajul ajungând la circa 10% în 2020. Principalii factori care contribuie la inactivitatea sporită a femeilor constituie responsabilitățile familiale, lipsa serviciilor de îngrijire a copiilor la prețuri accesibile sau disponibile, politici favorabile familiei ineficiente, divizarea inechitabilă a muncii plătite și neplătite ș.a. Datele BNS arată că rata de ocupare a femeilor cu cel puțin un copil preșcolar este cu 20% mai mică decât a celor fără copii preșcolari, ceea ce constituie una dintre cele mai semnificative diferențe din regiunea europeană.

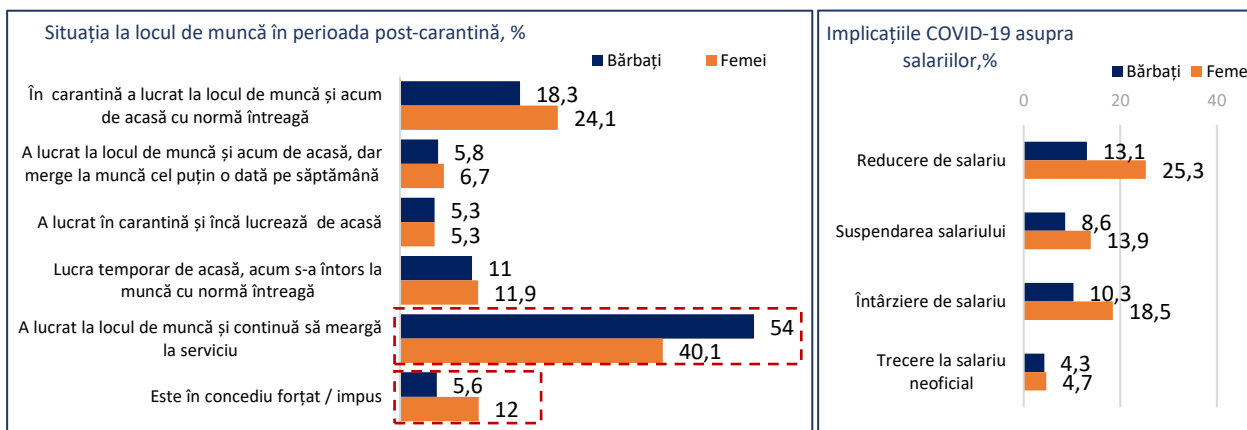

F1. Ocuparea forței de muncă (15+ ani), 2019, Sursa: Banca Mondială, [baza de date ILOSTAT](#)

F2. Participarea forței de muncă în R. Moldova, % Sursa: Biroul Național de Statistică

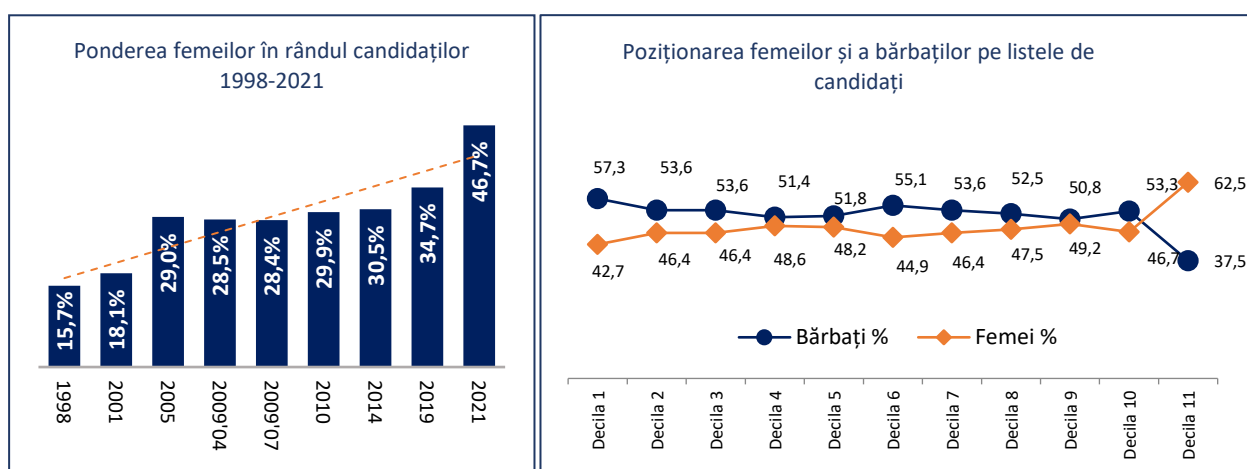
6. Pandemia COVID-19 a amplificat și mai mult inegalitățile de gen pe piața muncii. Aceasta a avut un efect aproape imediat asupra ocupării femeilor: ponderea celor care au continuat să meargă la muncă în perioada pandemiei a fost cu 15pp mai mică decât cea a bărbaților (unele femei au pierdut locul de muncă sau au intrat în șomaj tehnic, altele au trecut la o nouă formă de ocupare – munca la distanță). Femeile nu au revenit pe piața muncii nici după anularea restricțiilor asupra activității economice. Nevoile sporite de îngrijire au făcut dificilă întoarcerea femeilor pe piața muncii, cu mai puține oportunități de reconciliere a vieții profesionale cu viața de familie, în mare parte din cauza accesului redus la servicii de îngrijire și educație a copiilor. Pierderea locului de muncă și reducerea orelor lucrate au avut un impact semnificativ asupra veniturilor salariale ale femeilor, ceea ce a determinat și o amplificare a discrepantei salariale.

F3. Impactul pandemiei COVID-19 asupra pieței muncii, 2020 Sursa: Banca Mondială, [baza de date ILOSTAT](#)

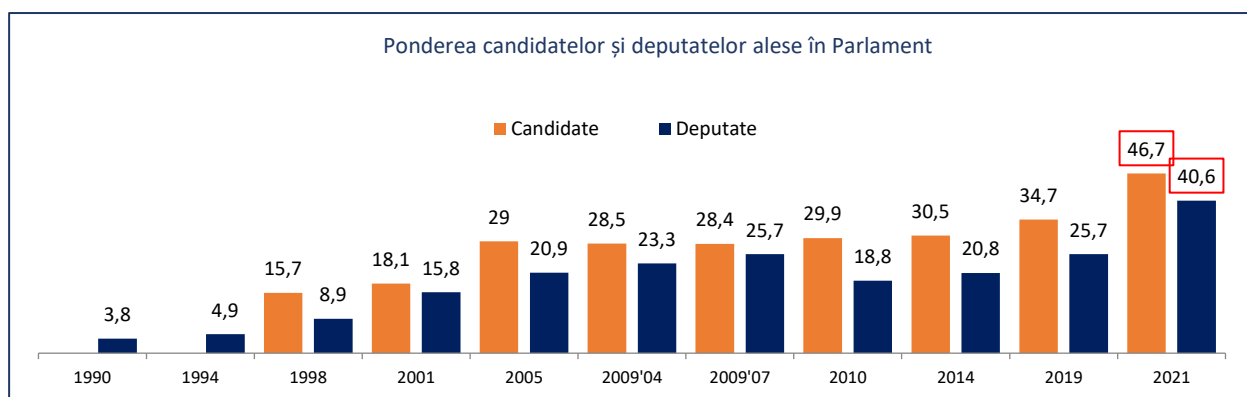
POLITICA

7. În cadrul alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 s-a înregistrat cea mai mare pondere a femeilor candidate la funcția de deputată. Analiza datelor prezentate de Comisia Electorală Centrală (CEC) indică o creștere considerabilă a ponderii femeilor candidate pentru funcția de deputată, față de ultimele scrutine electorale. Aceasta este cu circa 12% mai mare față de scrutinul din 2019 și cu 16% - față de scrutinul din 2014. Prevederile legislative ce stipulează modalitatea de întocmire a listelor de candidați, pentru a asigura o reprezentare echitabilă a genurilor, ar putea constitui un factor care a determinat sporirea numărului de femei candidate față de ultimele scrutine electorale. A crescut numărul femeilor candidate pe locurile cu cele mai mari șanse de a accede în Parlament. Figura de mai jos reflectă raportul ponderii bărbaților candidați și a femeilor candidate pe fiecare decilă. Astfel, observăm că în primele 10 locuri (prima decilă) se regăsesc 42,7% de femei candidate, acestea fiind locurile cu cele mai mari șanse de a accede în Parlament. Mai mult, nivelul de reprezentare a femeilor rămâne relativ neschimbat pe întreaga listă de candidați, o deviere de la practica precedentelor campanii electorale, practică prin care ponderea femeilor candidate creștea abia spre sfârșitul listei de candidați.

F4. Ponderea femeilor în rândul candidaților la funcția de deputat/ă, pe scrutine electorale și decile
Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

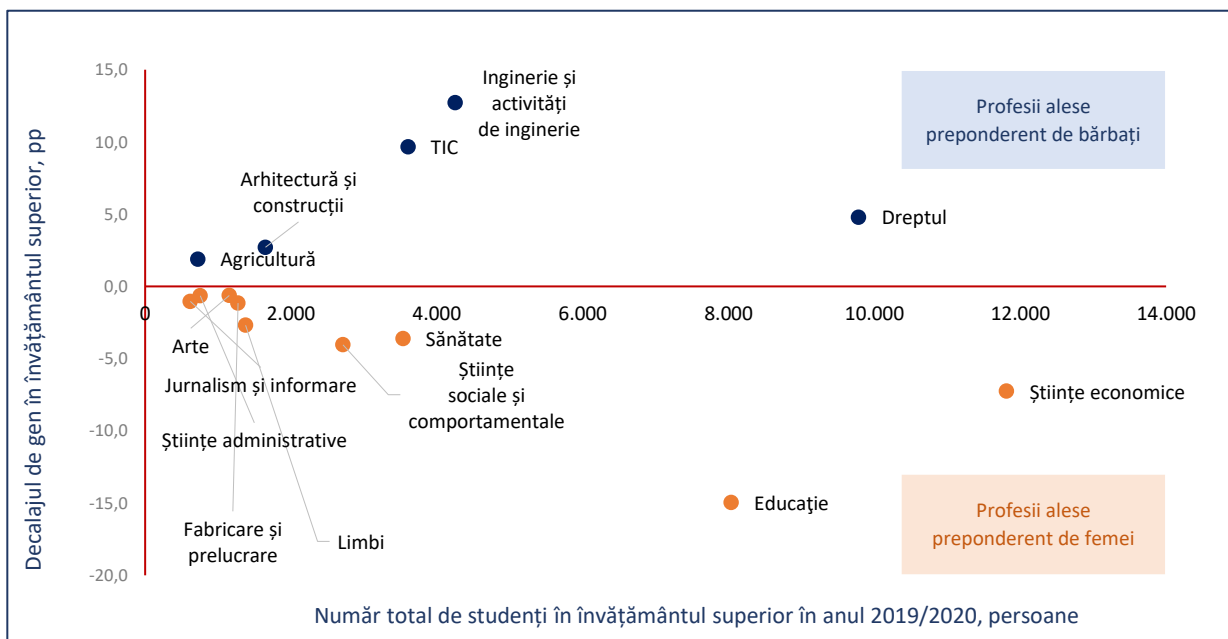
8. În 2021 a fost înregistrat cel mai mare număr de deputate alese din istoria Moldovei. Conform rezultatelor, în legislativ sunt 41 de deputate, ceea ce reprezintă 40,6%. Putem afirma cu certitudine că sistemul de cotă dublă (cota de reprezentare de 40% și prevederi de poziționare pe liste), aplicat pe deplin pentru prima oară în acest scrutin electoral, a determinat sporirea numărului de femei în legislativ. Datorită acestui fapt, Moldova a avansat cu 62 poziții în clasamentul mondial privind numărul de femei în organul legislativ. Dacă în 2020, conform datelor oferite de Banca Mondială, Moldova se clasa pe locul 83, cu doar 25% de femei deputate, atunci după rezultatele alegerilor anticipate din 11 iulie 2021, Moldova se află în top 30 de țări, în clasamentul mondial privind numărul de deputate în legislativ. Moldova a avansat de pe locul 83 pe locul 32 în clasamentul mondial privind numărul de femei în organul legislativ.

F5. Reprezentarea candidaților și deputatelor în Parlament, pe ani, %
Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

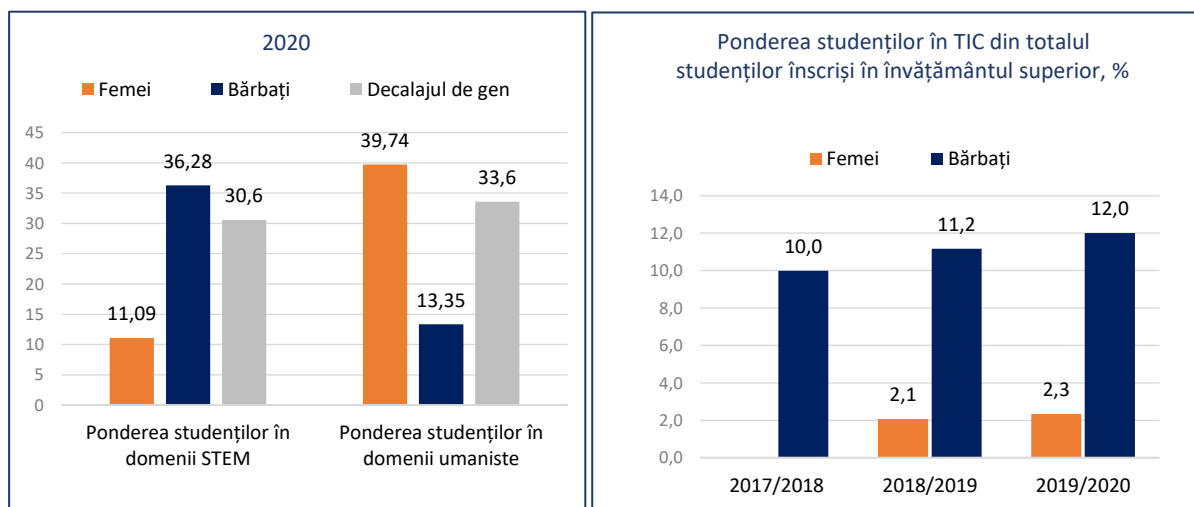
EDUCAȚIA

9. Distribuția studenților pe domenii de învățământ este adesea determinată de stereotipuri de gen. Fetele aleg domenii considerate a fi „mai feminizate”, iar băieții – pe cele „de obicei mai masculinizate”. Figura de mai jos reflectă cartografierea domeniilor de învățământ superior în conformitate cu numărul total de studenți înmatriculați și decalajul de gen înregistrat în fiecare domeniu de educație evaluat. Aceste alegeri, realizate în perioada de studii, au implicații asupra alegerilor de carieră și determină, într-o mare măsură, segregarea ocupațională, la etapa de tranziție în viața profesională.

F6. Numărul studenților și decalajele de gen în învățământul superior, pp
Sursa: BNS și calculele autorului pe baza datelor BNS pentru 2019/2020

10. În ultimii ani s-a observat o ușoară creștere a ponderii femeilor care aleg să studieze TIC. Republica Moldova a înregistrat o tendință pozitivă de diminuare a inegalității de gen în acele domenii ale educației considerate a fi ‘mai masculinizate’ (disciplinele STEM). În 2009, decalajul de gen în domeniile bazate pe STEM a fost egală cu 36,6 pp, scăzând la 30,6 pp în 2020. Proporția femeilor înmatriculate în învățământul superior care au ales o carieră în TIC a crescut ușor din 2017 până în 2020 cu 0,3 pp (de la 2,0% până la 2,3%).

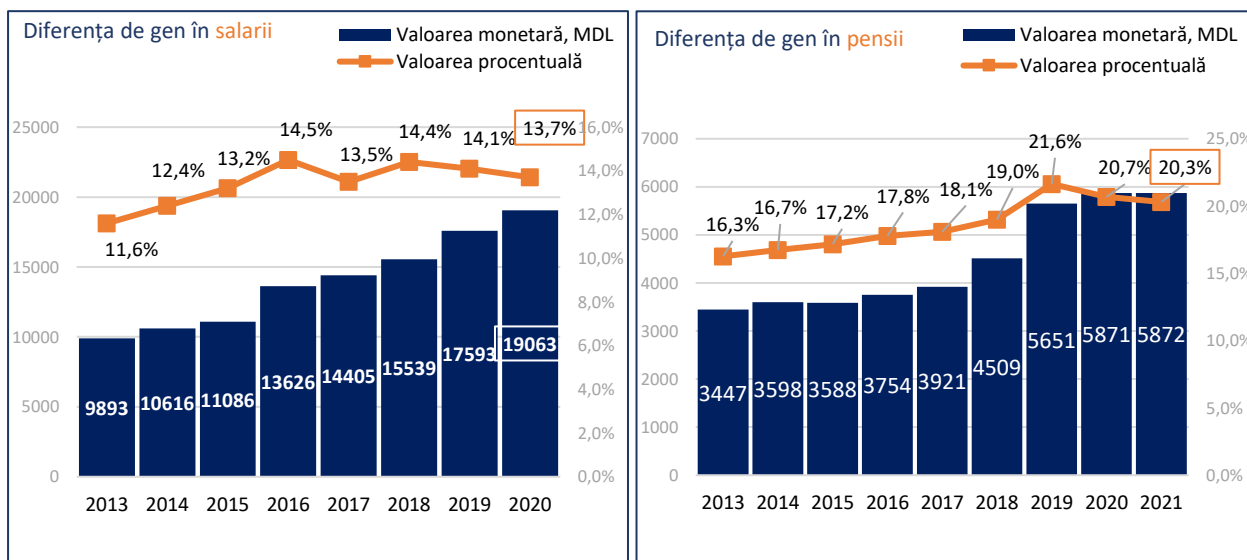

F7. Dinamica decalajelor de gen după domeniul de studiu – discipline STEM și discipline umaniste
Sursa: Calcul pe baza datelor BNS; Indexul Egalității de Gen 2021 în Moldova, CPD

² <https://progen.md/indexul-egalitatii-de-gen-2021-care-este-nivelul-de-egalitate-dintre-femei-si-barbati-in-moldova/> (Anexa 2)

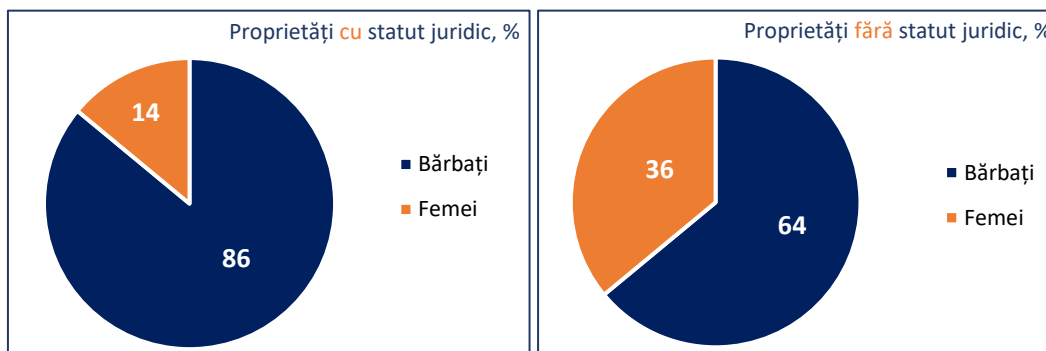
ACCESUL LA RESURSE

11. Diferențele salariale între femei și bărbați constituie unul dintre factorii ce alimentează accesul inegal la resurse. În 2021, diferența de gen în salarii a înregistrat o ușoară scădere față de anul precedent (în termeni procentuali). În pofida acestui fapt, tendința generală este clară: diferențele salariale au crescut constant pe parcursul ultimului deceniu, de la 12,2% în 2011 la 13,7 în 2020. Diferențele salariale ar fi și mai mari, dacă am lua în calcul și nivelul de salarizare informală, care este mult mai mare în rândul bărbaților. În termeni monetari, pierderea financiară anuală a femeilor a atins valoarea de 19 063 MDL în 2021. Inegalitatea salarială determină diferențe și la nivel de pensii pentru limita de vârstă. În 2021, pensia medie a bărbaților a fost cu 20,3pp mai mare decât cea a femeilor, ceea ce constituie 5 872 MDL (suma arată cu cât pensia medie anuală a unei femei a fost mai mică decât a unui bărbat, la nivel național)³.

F8. Disparitatea salarială și în pensii între femei și bărbați, în valoare procentuală și monetară
Sursa: Calculele CPD în baza datelor BNS

12. Există o diferență semnificativă de gen în ceea ce privește proprietatea asupra activelor. Studiile în domeniu confirmă importanța controlului proprietăților comerciale și al resurselor gospodăriei, inclusiv terenuri și locuințe, pentru „stima de sine, oportunități economice și putere de decizie sporite ale femeilor”⁴. Totuși, puterea de control a femeilor asupra resurselor este încă limitată din cauza normelor și practicilor sociale. Potrivit datelor BNS, în 2011 femeile dețineau doar 14% din exploatațiile cu statut juridic, în timp ce bărbații dețineau 86%⁵. În medie, deținătorii de bărbați din Republica Moldova administrează 1,21 hectare față de 0,86 hectare administrate de deținători femei.

F9. Ponderea exploatațiilor conduse de femei și bărbați, după sex și statut, %
Sursa: BNS, Recensământul agricol, 2011

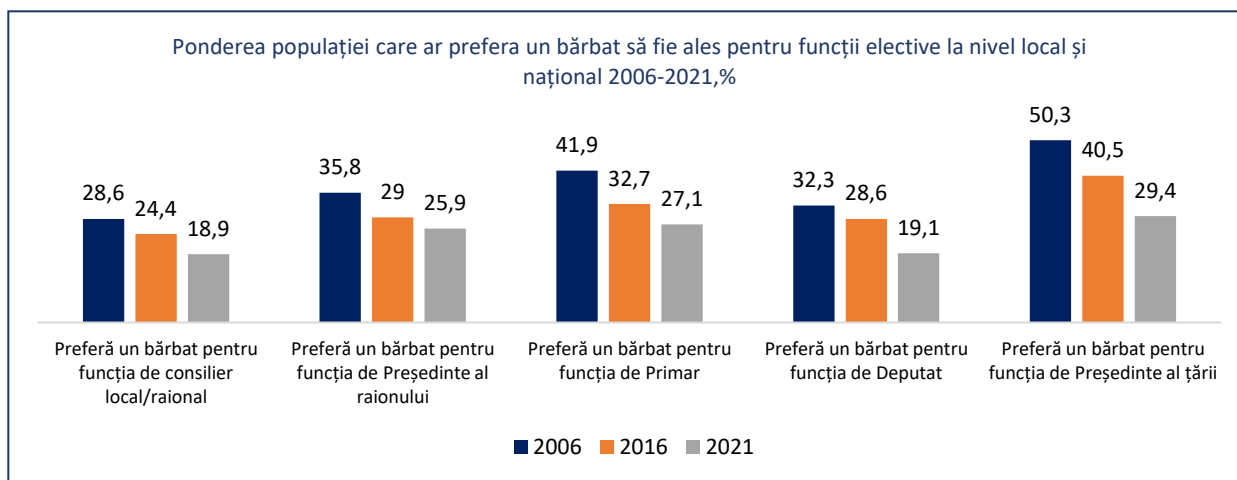
³ Inegalitatea salarială între femei și bărbați în 2021, https://progen.md/wp-content/uploads/2022/02/CPD_Inegalitatile-salariale-2021.pdf

⁴ Abilitarea economică a femeilor, ODI, <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/resource-documents/10683.pdf>

⁵ <http://www.fao.org/3/I9484EN/i9484en.pdf>

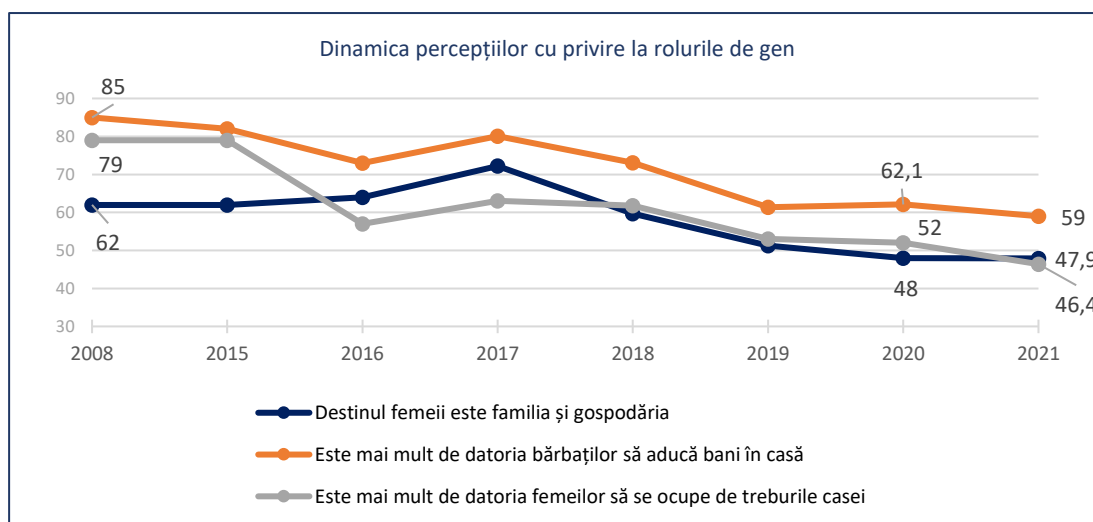
PERCEPȚII ȘI STEREOTIPURI

13. Stereotipurile și percepțiile cu privire la participarea femeilor și bărbaților se atenuază. Chiar dacă problema stereotipurilor de gen este una semnificativă, putem constata că în Moldova se atestă o tendință robustă de atenuare a acestora. Spre exemplu, în anul 2009, 32% din cetățeni considerau că femeile sunt mai puțin capabile și nu pot ocupa funcții de conducere, iar în anul 2021 (în perioada campaniei electorale) această pondere a scăzut la 12%. Cele mai mari schimbări se atestă în percepțiile cu privire la reprezentarea bărbaților în funcții decizionale. Chiar dacă în continuare există o parte semnificativă a cetățenilor care ar prefera un bărbat pentru funcții electivale la nivel local și național, ponderea acestora tinde să se reducă în ultimii 15 ani. În anul 2006, 32% din cetățeni ar fi preferat un bărbat pentru funcția de deputat, în timp ce în anul 2021 această pondere s-a redus până la 19%. Preferințele pentru un bărbat în funcția de președinte erau împărțite de 50% din populație, actualmente ponderea fiind de 29%.

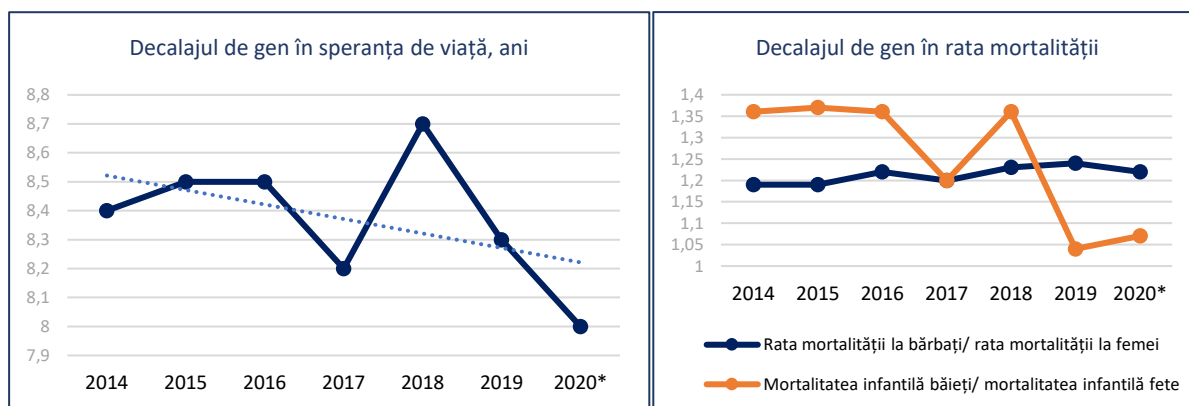
F10. Ponderea populației care ar prefera un bărbat în funcții decizionale la nivel local și național 2006-2021, %
Sursa: Sondaj național reprezentativ realizat de către CBS-RESEARCH la comanda CPD

14. Această tendință este valabilă și pentru toate stereotipurile legate de rolurile de îngrijire sau rolurile tradiționale ale bărbaților. În ultimii 15 ani se atestă o dinamică pozitivă în ce privește percepțiile populației cu privire la rolurile femeilor și bărbaților în societate, în mod special cele legate de îngrijirea familiei și gospodăriei (ponderea populației a scăzut a scăzut cu peste 30pp) și întreținerea financiară a familiei (o scădere de peste 25pp). Deși tendința este una constant pozitivă, în 2021 a crescut ușor ponderea populației care consideră că rolurile de îngrijire a familiei și gospodăriei trebuie să fie asumate de către femei, acesta fiind și un efect al crizei pandemice, care a amplificat necesitățile de îngrijire.

F11. Percepțiile populației cu privire la rolurile tradiționale de gen, %
Sursa: Sondaje CPD

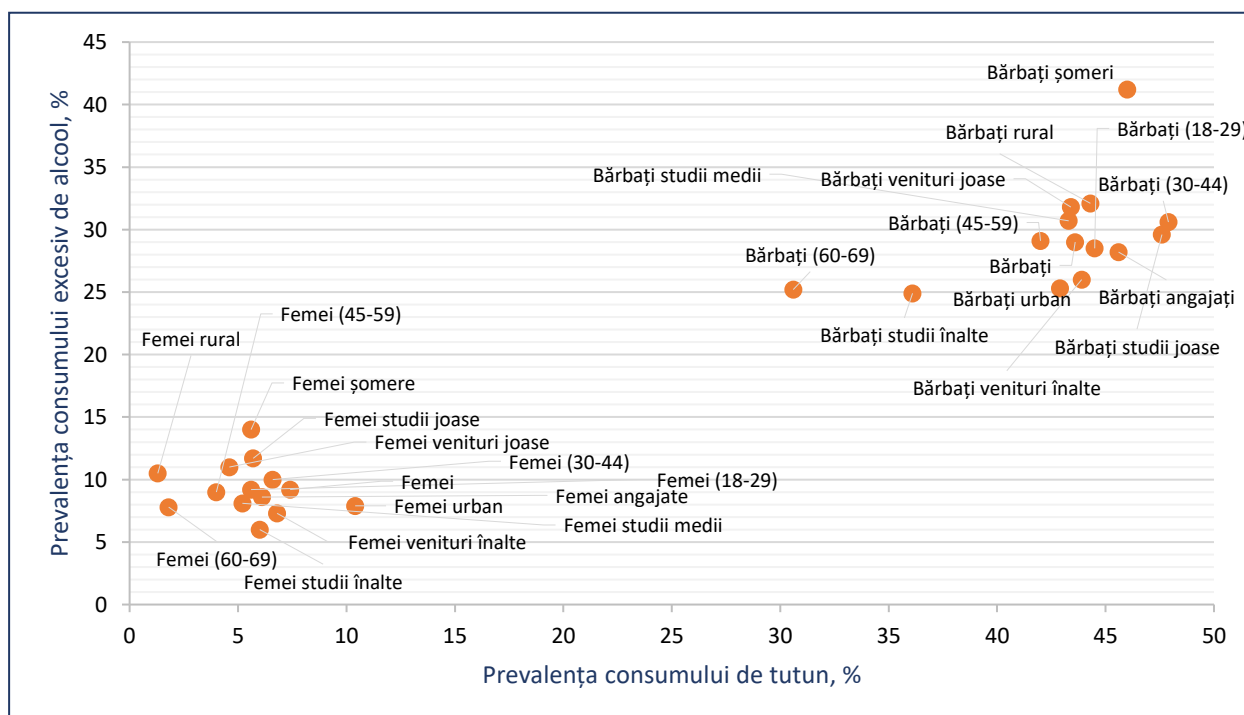
15. Bărbații sunt mai afectați de inegalitățile de gen în sănătate. Deși este în scădere, diferența de gen în speranța de viață (măsurată în ani, speranța de viață a femeilor minus speranța de viață a bărbaților) a fost constant mai mare de 8 ani din 2014 până în prezent. Inegalitatea de gen în ceea ce privește rata mortalității (măsurată ca rata mortalității bărbaților/rata mortalității femeilor) a crescut, cu excepția ultimului an. Inegalitatea de gen în mortalitatea infantilă prezintă aceleași tendințe generale.

F12. Inegalitatea de gen în speranța de viață și rata mortalității, 2014-2020

Sursa: Biroul Național de Statistică

16. Diferențele de gen în factorii comportamentali explică inegalitățile de gen în ratele de deces și mortalitate. În comparație cu alți factori socioeconomici, genul este principalul care explică prevalența factorilor de risc comportamentali (vezi figura de mai jos). Diferențele dintre grupurile de bărbați și femei sunt relevante. Spre exemplu, mai mulți bărbați din zonele rurale s-au confruntat cu episoade de consum excesiv de alcool, în timp ce mai multe femei din zonele urbane sunt fumătoare. Prevalența acestor factori de risc este mai mare în rândul bărbaților și femeilor șomeri, cu un nivel scăzut de studii și cu venituri mici. Aceste inegalități multiple trebuie înțelese, recunoscute în continuare și plasate în centrul cadrului de politici de sănătate.

F13. Prevalența fumatului și a consumului excesiv de alcool în rândul bărbaților și femeilor

Sursa: Genul și bolile netransmisibile în Republica Moldova. Analiza datelor STEPS.

Biroul Regional al OMS pentru Europa; 2020

ANEXA 1. METODOLOGIA DE CALCUL A INDEXULUI EGALITĂȚII DE GEN

Indexul Egalității de Gen măsoară nivelul egalității de gen pe 6 domenii cheie. Acesta este calculat în baza a 31 de indicatori de impact⁶, grupați în șase categorii principale: (i) Piața Muncii, (ii) Politică, (iii) Educație, (iv) Accesul la Resurse, (v) Percepții și Stereotipuri, (vi) Sănătate. Pentru fiecare domeniu a fost calculat un sub index care poate varia de la 0 – indicând o inegalitate totală între femei și bărbați și 100 – indicând o egalitate de gen perfectă. Astfel, cu cât indicele calculat este mai aproape de 100, cu atât nivelul egalității de gen pe domeniul respectiv este mai înalt.

.....

Inegalitate – 0 ————— **100 – Egalitate**

Tabelul 2. Lista domeniilor și indicatorilor care formează Indexul Egalității de Gen

Domeniul	Indicatorii
Piața Muncii	<ul style="list-style-type: none"> • Rata de ocupare • Reconcilierea vieții profesionale cu cea de familie măsurată prin rata de ocupare în rândul persoanelor cu vârsta cuprinsă între 25-49 de ani, care au cel puțin un copil de 0-6 ani. • Segregarea pe piața muncii măsurată prin indexul de segregare pe orizontală (segregarea pe sectoarele economice) și indicele segregării pe verticală (segregarea pe poziții în cadrul sectorului). • Rata de ocupare informală, cu excepția sectorului agricol.
Politică	<ul style="list-style-type: none"> • Ponderea candidaților / candidatelor în cadrul alegerilor parlamentare. • Ponderea deputaților / deputatelor în Parlament. • Ponderea candidaților / candidatelor pentru funcția de consilier/ă local/ă. • Ponderea candidaților / candidatelor la funcția de primar. • Ponderea persoanelor alese în funcția de primar.
Educație	<ul style="list-style-type: none"> • Ponderea studenților / studentelor în domeniile cu profil real (științe ale naturii, științe exacte, inginerie, tehnologii de fabricare, tehnologie chimică, arhitectură și construcții). • Ponderea studenților / studentelor în domenii cu profil umanist (științe ale educației, arte, științe umanistice, științe politice, științe sociale, asistența socială, științe ale comunicării). • Ponderea studenților / studentelor din programele de învățământ superior. • Ponderea absolvenților/ absolventelor în instituțiile de învățământ secundar profesional. • Ponderea persoanelor (25-64 ani) care au studii superioare.
Accesul la Resurse	<ul style="list-style-type: none"> • Salariul mediu net lunar. • Pensia medie. • Ponderea de venituri din activitatea salarială în gospodărie. • Ponderea de venituri din activitatea individuală non agricolă. • Ponderea veniturilor din prestațiile sociale.

⁶Indicatori, cum ar fi: rata de ocupare, rata de ocupare informală, rate candidaților și a persoanelor alese în funcții electivă, ponderea studenților pe diferite domenii, morbiditatea în rândul populației, salariul mediu, pensia medie

Percepții și stereotipuri

- Ponderea răspunsuri pozitive la întrebarea – destinul femeii este familia și gospodăria.
- Ponderea răspunsuri pozitive la întrebarea – femeile nu au ce căuta în politică.
- Ponderea răspunsuri pozitive la întrebarea – este mai mult de datoria bărbaților să aducă bani în casă.
- Ponderea răspunsuri pozitive la întrebarea – femeile sunt mai puțin capabile și nu pot ocupa funcții de conducere.
- Ponderea răspunsuri pozitive la întrebarea – este mai mult de datoria femeilor să se ocupe de treburile casei.

Sănătate

- Mortalitatea generală a populației, bolile aparatului respirator, la 100 000 de locuitori.
- Morbiditate prin tumori maligne la 100 000 locuitori.
- Durata medie a speranței de viață.
- Mortalitatea generală a populației, boli a aparatului circulator, la 100 000 locuitori.
- Mortalitatea generală a populației, boli ale aparatului digestiv la 100 000 de locuitori.
- Mortalitatea generală a populației, traume și otrăviri, la 100 000 de locuitori

Alegerea domeniilor și indicatorilor s-a bazat pe următoarele criterii:

(i) domeniile selectate trebuie să fie relevante din perspectiva egalității de gen, dar și prin faptul că sunt abordate de politicile publice și se disting prin persistența inegalității de gen.

(ii) indicatorii selectați trebuie să semnaleze impactul, pentru că, de cele mai multe ori, în procesul evaluării politicilor de promovare a egalității de gen a lipsit perspectiva Impactului, iar calcularea Indexului va suplini acest gol.

(iii) indicatorii selectați trebuie să fie dezagregați pe criteriul de gen și trebuie să fie disponibili atât pentru anul 2009⁷ (anul de referință) – atunci când a fost adoptat Programul Național de Asigurare a Egalității de Gen 2010-2015, cât și pentru fiecare an, pentru a putea înțelege care a fost impactul acestui Program, dar și a altor măsuri de politică publică asupra nivelului egalității de gen în Republica Moldova.

Calcularea Indexului pornește de la premisa conceptuală că într-o societate în care există o deplină egalitate de gen, bărbații și femeile sunt supuși în aceeași măsură efectelor fenomenelor pozitive sau negative din domeniile selectate. Spre exemplu, într-o societate în care există deplină egalitate de gen, rata de ocupare sau rata de șomaj a femeilor trebuie să fie egală cu cea a bărbaților. Dacă valorile indicatorului pentru bărbați și pentru femei sunt egale, atunci raportul lor mereu va fi egal cu 1, **indiferent de cum acestea sunt raportate**, vezi formula de mai jos:

$$\text{dacă } \text{indicator bărbați} = \text{indicator femei} \text{ atunci } \text{Index} = \frac{\text{Indicator bărbați}}{\text{Indicator femei}} = \frac{\text{Indicator femei}}{\text{Indicator bărbați}} = 1$$

Dacă valorile indicatorului sunt egale, deci raportându-le vom obține 1, iar dacă acestea nu sunt egale, iar raportând indicatorul mai mic la cel mai mare vom avea mereu o cifră mai mică ca 1 – fapt ce va indica o inegalitate.

⁷ Pentru o mică parte din indicatori, această regulă nu a fost respectată din motive obiective, fapt menționat în tabelul de calcule. Spre exemplu, BNS a modificat în 2011 modalitatea de calcul a salariului mediu, fapt care a făcut imposibilă compararea salariului mediu din 2009 cu cel din 2014.

dacă *indicator bărbați* > *indicator femei* atunci $Index = \frac{indicator\ femei}{indicator\ bărbați} \leq 1$

Altfel spus, atunci când valoarea indexului va fi aproape de 0 – acest lucru va indica inegalitate semnificativă. Când, însă, valoarea indexului va fi aproape de 1 – aceasta semnaleză o inegalitate mai puțin semnificativă. Pentru claritate, atunci când vom raporta indicatorii, de fiecare dată îi vom înmulți cu 100, astfel, valoarea indexului va putea varia de la 0 – lipsa totală de egalitate la 100 – egalitate perfectă.

Calcularea Indexului presupune, în primul rând, calcularea valorilor pentru fiecare din cele 6 domenii. Pentru fiecare domeniu, subindex-ul este calculat în baza *mediei aritmetice simple* a raportării valorilor indicatorilor pentru femei și bărbați, selectați pentru domeniul dat. În *anexa 2* sunt oferite calculele pentru domeniile cheie ale Indexului Egalității de Gen.

Astfel, în final vom obține valorile pentru sub index pentru 6 domenii, calculați pentru anii 2009, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 și 2022. Indexul egalității de gen este calculat ca *media aritmetică simplă* a subindexurilor pentru anii respectivi.

ANEXA 2. CALCULELE INDEXULUI EGALITĂȚII DE GEN PE DOMENII

PIAȚA MUNCII

Indicatori	Femei	Bărbăți	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2009
Rata de ocupare, %	35	43,1	81,2	82,6	86,1	84,8	87,2	87,9	86,8	88,5
Rata de ocupare a persoanelor cu vârsta cuprinsă între 25-49 de ani, care au cel puțin un copil de 0-6 ani, %	35,5	64	55,5	63,0	63,5	59,9	63,3	62,3	63,6	65,95
Segregarea pe orizontală a pieței muncii	0,59		59	58	58,0	58,0	62	59	58	58
Segregarea pe verticală a pieței muncii	0,58		58	60	60,0	56,0	56	59	58	55
Ponderea persoanelor ocupate în sectorul informal non agricol, %	3,7	18,2	20,3	31,4	37,9	41,3	40,2	39,6	42,2	54,81
Index			54,8	59	60,3	60,8	61,7	61,1	61,1	64,1

POLITICA

Indicatori	Femei	Bărbăți	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2009
Ponderea candidaților în cadrul alegerilor Parlamentare, %	46,70	53,30	87,6	53,4	53,4	52,2	43,0	43,0	43,0	39,7
Ponderea deputaților în Parlament, %	40,60	59,40	68,4	31,2	33,3	36,4	27,8	27,8	27,9	32,9
Ponderea candidaților la funcția de consilier local, %	45,76	54,24	84,4	84,4	84,4	53,6	53,6	53,6	53,6	39,7
Ponderea candidaților la funcția de primar, %	27,1	72,9	37,2	37,2	37,2	29,0	29,0	29,0	29,0	23,3
Ponderea persoanelor alese în funcția de primar, %	21,4	78,6	27,2	27,1	27,9	26,8	26,5	26,1	25,8	22,7
Index			60,9	46,6	47,2	39,6	36,0	35,9	35,9	31,6

EDUCAȚIE

Indicatori	Femei	Bărbăți	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2009
Ponderea studenților în domeniile cu profil exact (științe ale naturii, științe exacte, inginerie, tehnologii de fabricare, tehnologie chimică, arhitectură și construcții), %* ⁸	10,25	35,23	29,1	30,6	31,1	34,5	32,8	32,1	31,9	36,6

⁸ Pentru domeniul **Educației** au fost aplicate unele modificări, în consecința ajustării datelor de către Biroul Național de Statistică în anii precedenți. Astfel, pentru primii doi indicatori – ponderea studenților în domeniile cu profil exact și a celor cu profil umanist – unele dintre domeniile inițial incluse au fost înlocuite cu altele aproximativ similar. Au fost excluse următoarele domenii: Asistența socială, Științe

Ponderea studenților în domeniile cu profil umanist (științe ale educației, arte, științe umanistice, științe politice, științe sociale, asistența socială, științe ale comunicării), % ⁹	39,56	12,83	32,4	33,6	33,4	35,9	34,9	34,6	33,7	36,0
Ponderea studenților din programele de învățământ superior, %	57,5	42,5	73,9	70,9	72,7	72,1	74,5	73,0	73,9	76,1
Ponderea absolvenților în instituțiile de învățământ secundar profesional, %	29,05	70,95	40,9	43,3	43,8	48,0	45,5	52,8	52,2	45,1
Ponderea persoanelor (25-64 ani) care au studii superioare, %	24,8	18,2	73,4	71,3	77,0	76,7	76,5	75,3	76,8	83,1
Index			50	49,9	51,6	53,4	52,8	53,6	53,7	55,4

ACCESUL LA RESURSE

Indicatori	Femei	Bărbați	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2009
Salariul mediu net lunar (2009=2011), MDL	6125	7161,1	85,5	85,7	85,8	87,2	85,8	87,0	87,9	87,8
Pensia medie	1920	2409,3	79,7	79,3	78,4	81,0	81,9	82,2	82,8	85,8
Ponderea de venituri din activitatea salarială în gospodăria după capul gospodăriei, % (actualizată)	41,7	54,2	76,9	76,9	75,5	81,9	79,7	80,5	82,9	82,9
Ponderea de venituri din activitatea individuală non agricolă după capul gospodăriei, % (actualizată)	4,4	7,2	61,1	54,8	60,9	61,2	71,8	46,2	42,2	57,9
Ponderea veniturilor din prestații sociale după capul gospodăriei, % (actualizată)	24,5	17	69,4	67,2	78,2	74,0	74,4	78,5	73,0	72,9
Index			74,5	72,8	75,7	77,1	78,7	74,9	73,8	77,5

PERCEPȚII ȘI STEREOTIPURI

Indicatori	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2009
Destinul femeii este familia și gospodăria	52	51,8	49	40	28	36	38	38
Femeile nu au ce căuta în politică	82	83,4	80	81	71	71	78	70
Femeile sunt mai puțin capabile și nu pot ocupa funcții de conducere	88	87,4	88	84	81	80	79	68
Este mai mult de datoria bărbaților să aducă bani în casă	41	37,9	39	27	20	27	18	15

ale comunicării, Medicina și Farmacia reformulată în Sănătate, Protecția Mediului, Militărie. Au fost adăugate următoarele domenii: Jurnalism și informare, Științe administrative, Științe chimice, Științe biologice, Științe fizice, Matematica și statistica, Tehnologii ale informației și comunicațiilor, Silvicultură.

⁹ ibidem

Este mai mult datorita femeilor să se ocupe de treburile casei	54	48	47	38	37	43	21	21
Index	63	62	61	54	47	51	47	42

SANATATEA

Indicatori	Femei	Bărbați	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2009
Mortalitatea generală a populației, bolile aparatului respirator, la 100 000 de locuitori (actualizată)	41,1	85,9	47,8	38,4	38,8	41,8	40,1	39,1	40,6	46,7
Morbiditatea prin tumori maligne la 100 000 locuitori (actualizate)	183,7	273,8	67,1	65,1	62,2	63,4	65,6	66,8	67,9	93,4
Durata medie de speranță de viață (actualizată)	73,9	65,9	89,2	88,9	88,4	89,1	88,5	88,5	88,6	89,0
Mortalitatea generală a populației, bolilor aparatului circulator, la 100 000 locuitori (actualizată)	881,6	863,1	97,9	94,2	93,0	90,5	93,0	89,7	88,4	91,8
Mortalitatea generală a populației, bolilor aparatului digestiv, la 100 000 locuitori (actualizată)	98,5	141,2	69,8	74,7	74,5	79,6	78,3	81,5	86,8	87,4
Mortalitatea generală a populației, traume și otrăviri, la 100 000 de locuitori (actualizată)	28,8	124,4	23,2	22,0	22,3	23,2	26,0	25,4	24,8	27,2
Index			65,8	63,9	63,2	64,6	65,2	65,2	66,2	72,5

DESPRE CENTRUL PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE

Creat în anul 1998, *Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD)* este o instituție obștească, care își propune să contribuie la promovarea unui discurs integrator cu privire la problematica genurilor umane, statutul femeii și egalitatea de șanse pentru femei și bărbați. CPD se afirmă în calitate de structură neguvernamentală, care pledează pentru implementarea conceptului egalității de gen în toate domeniile vieții, promovarea politicilor publice în domeniu, abordarea problemelor ce țin de rolul femeii în societate și abilitarea acesteia, eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, fiind concomitent și un centru de documentare, informare și instruire pentru ONG-urile de profil și grupurile de inițiativă.

Scop. Dezvoltarea și consolidarea resurselor și mecanismelor de abilitare echitabilă a femeilor și bărbaților în vederea promovării egalității de gen în Republica Moldova prin susținerea unui demers coerent de influențare a politicilor.

Misiune. CPD promovează valorile egalității de gen, ca parte componentă a unei societăți deschise, în scopul consolidării unui parteneriat autentic de gen.

Viziune. CPD pledează pentru edificarea unei comunități cu perspective și oportunități egale pentru membrii/ele săi/sale, a unei societăți în care femeile și bărbații sunt cetățeni cu drepturi depline, capabili să soluționeze problemele în comun, să beneficieze în mod egal de noile oportunități și să se angajeze plenar în activități politice, economice și sociale.

ADRESA NOASTRĂ:

Centrul "Parteneriat pentru Dezvoltare"

str. Armenească 13

Chișinău, MD-2012, Republica Moldova

Tel.: +(373 22) 23-70-89; 20-71-58

Tel./Fax: +(373 22) 20-71-57

www.progen.md

e-mail: cpd@progen.md